

Józef Kwapiszewski, *Bioetyka – remedium na patologie i kryzysy w społeczeństwie informacyjnym*, Wydawnictwo Pomorskiej Akademii Pedagogicznej, Słupsk 2005, ss. 291

W jaki sposób bioetyka może być interpretowana jako remedium na patologie i kryzysy we współczesnej cywilizacji? Czy zawsze zdobycze nauki i techniki wykorzystywane są do poprawy ludzkiego życia? Odpowiedź na te pytania znajdziemy w książce Józefa Kwapiszewskiego *Bioetyka – remedium na patologie i kryzysy w społeczeństwie informacyjnym*, w której problemy te są centralnym przedmiotem rozważań.

W rozumieniu autora bioetyka jako dziedzina etyki normatywnej przenika cały obszar ludzkiej egzystencji. Oddziałuje na zachowanie, zdrowie, psychikę – na całe życie człowieka. Żyjemy bowiem w epoce społeczeństwa informacyjnego, w znacznym stopniu ukształtowanego przez wszechobecną technikę. W XX wieku człowiek dokonał tak wielu odkryć i wynalazków, że można mówić o gruntownej zmianie oblicza naszej cywilizacji. Biologia stała się wówczas wiodącą dziedziną nauki. W wyniku tej gwałtownej rewolucji naukowej rozwinęła się między innymi nauka o dziedziczeniu – genetyka. Na niej właśnie autor koncentruje główną uwagę w jednym z pierwszych rozdziałów pracy.

Józef Kwapiszewski przybliży czytelnikowi przede wszystkim mnogość budzących emocje i kontrowersje zagadnień związanych z reprodukcją. Zdaniem etyka, człowiek w swej ciekawości świata świadomie dąży do zmian w kierunku „ulepszania go, biorąc w mniejszym lub w większym stopniu pod uwagę konsekwencje swoich działań” (s. 37). Podkreślając, że nie ma już możliwości powstrzymania postępu inżynierii genetycznej, autor sugeruje uważne monitorowanie rozwoju biotechnologii. Społeczeństwo musi mieć bowiem czas na podjęcie decyzji, które z dziedzin należy ściśle nadzorować, a które rozwijać. Dlatego w książce podkreślone zostały obawy związane z prowadzeniem ekspe-

rymentów genetycznych, zgłaszane przez niektórych naukowców. Klonowanie, tak jak wiele innych zdobyczy nauki, może stać się polem do nadużyć. Przerazające byłoby tworzenie ludzkich sobowtórów tylko po to, by skorzystać z ich organów dla potrzeb transplantologii. Ale nie mniej kontrowersyjne byłoby wyrażenie zgody na „skopiowanie” chorego lub umierającego dziecka na prośbę rodziców. Niestety nie jest to już problem fikcyjny, a nam pozostaje pogodzić się z realną groźbą urzeczywistnienia wczorajszych fantazji.

Z pewnością klonowanie człowieka wzbudza niechęć i sprzeciw większości ludzi. Jednak już dziś klonowaniem organów jako „części wymiennych” interesują się transplantolodzy, a także chorzy, z braku dawców bezskutecznie oczekujący na przeszczep.

W dalszej części pracy autor prezentuje zagadnienia związane z konsekwencjami moralnymi stosowania nowatorskich technik transplantacyjnych w celu ratowania zdrowia i życia człowieka. Nie dokonuje oceny przypadków transplantacji narządów, uwypukla etyczno-prawne problemy pojawiające się w trakcie przeszczepów. Przekonuje, że „to, co przez wieki było wielkim pragnieniem ludzkości, gdy stało się możliwe, zaczęło budzić przede wszystkim niepokój” (s. 133). Dla zmniejszenia liczby kontrowersyjnych zabiegów proponuje rozwój leczenia przy czynowego, skoordynowanego przede wszystkim z postęпами fizjologii.

Z książki Józefa Kwapiszewskiego dowiadujemy się o wpływie etyki na zjawiska patologii społecznej. Zagrożenia wynikające ze zwiększających się obszarów dezorganizacji społecznej powodują, że niezbędne stają się regulacje bioetyki. Przemoc, używki, agresja, mobbing, brak nadziei na przyszłość – oto obraz współczesnego społeczeństwa. Nic więc dziwnego, że wzrasta obojętność otoczenia na cudze nieszczęścia. Nie można tego akceptować i przechodzić obok takich problemów obojętnie. Bioetyka zmusza ludzi do zastanowienia się nad sobą, a także nakazuje dostrzegać problemy drugiego człowieka. Zaslugą autora jest to, że potrafił to uświadomić czytelnikowi.

Bioetyka... praktycznie w całości poświęcona jest moralnym sporom pomiędzy tym, co możemy zrobić a tym, co zrobić powinniśmy w granicznych momentach życia. Nie znajdziemy w niej jednak gotowych recept na wszechobecne w życiu patologie i kryzysy. Musimy ich sami poszukać, a pozwolą nam na to treści przyswojone w trakcie lektury tej książki. Publikacja ta jest jednym z nielicznych opracowań zajmujących

się wpływem bioetyki na zjawiska stanowiące zagrożenie dla życia społecznego. Autor dokonał w niej bowiem syntezy tego wszystkiego, co jest dla nas ważne nie tylko z subiektywnych względów, ale i także z racji, którymi powinny kierować się społeczeństwa.

Reasumując, książka Józefa Kwapiszewskiego *Bioetyka – remedium na patologie i kryzysy w społeczeństwie informacyjnym* skierowana jest do wszystkich zainteresowanych zagadnieniami rozwiązywania skomplikowanych problemów natury ludzkiej. Zapoznanie z jej treścią powinno zachęcić czytelnika do uzupełnienia wiedzy na ten temat. Służy temu zwłaszcza bogaty zestaw literatury umieszczony na końcu książki.

Ewa Olszówka